Hallituksen esitys eläintenpitokieltoa koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

HE 130/2026 vp

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yleistä (s. 1–2)

- Useissa asiantuntijalausunnoissa suhtauduttu myönteisesti hallituksen esityksen lainsäädäntöehdotuksiin ja pidetty niitä perusteltuina
- Oikeusministeriö pitää esitystä edelleen perusteltuna, eikä lausunnoissa esitetty anna aihetta muuttaa ehdotettua sääntelyä

1. Eläintenpitokieltoa ja menettämisseuraamusta koskeva syyttäjän vaatimistaakka (s. 3–5)

- Lausunnoissa kiinnitetty huomiota siihen, että eläintenpitokielto tai menettämisseuraamus voi jäädä määräämättä, jos syyttäjä ei esimerkiksi muista vaatia tätä
  - Ehdotettu mm. tuomioistuimelle toimivaltaa määrätä kielto omasta aloitteestaan tai mahdollisuutta tiedustella syyttäjältä, jätetäänkö kielto vaatimatta tarkoituksella
- OM: tuomioistuimen puolueettomuuden ja oikeusturvasyiden takia kuitenkin perusteltua, että syyttäjän vaatimus on ehtona kiellon tai menettämisseuraamuksen määräämiselle. Samanlaisia ongelmia voisi liittyä tuomioistuimen kysymykseen, jätetäänkö kieltoa tarkoituksella vaatimatta

2. Eläintenpitokiellon yleinen vähimmäiskesto (s. 6)

- Osassa lausuntoja ehdotettu kaikkia eläintenpitokieltoja koskevan vähimmäiskeston korottamista kolmeen vuoteen
- OM: ongelmallista erityisesti rikkomusluonteisten tekojen kannalta, voisi paikoin korottaa kiellon määräämiskynnystä

3. Eläintenpitokiellon rikkominen (s. 7–8)

- Paikoin katsottu, ettei ankaramman rangaistusasteikon säätämiselle olisi esitetty perusteluja

- OM: nykyistä ankarampi rangaistavuus perustuisi kiellon rikkomisen moitittavuuteen eläinten hyvinvointia vaarantavana sekä tuomioistuimen määräystä uhmaavana tekona

4. Eläintenpitokiellon muuttaminen tai kumoaminen (s. 9–13)

- Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta:
  - tärkeää huolehtia, ettei heikennä kiellon suojaavaa vaikutusta
  - hallinnollinen ja oikeudellinen resurssi tarkoituksenmukaista kohdentaa ensisijaisesti pysyviin kieltoihin
  - valvontaeläinlääkärin kuuleminen tärkeää

- OM: menettely mahdollinen eläinten hyvinvoinnille merkityksellisten olosuhteiden muuttumisen takia. Yhdenvertaisuussyistä myös lyhyempien kieltojen käsittelyn resurssit tärkeitä. Asia käsiteltäisiin tuomioistuimessa, jossa mm. valvontaeläinlääkäriä mahdollista kuulla

4. Eläintenpitokiellon muuttaminen tai kumoaminen (s. 9–13)

- Syyttäjälaitos:
  - menettelyyn tärkeää lisätä odotusaika, joka estää hylätyn hakemuksen välittömän uusimisen. Törkeät pahoinpitelyteot rajattava menettelyn ulkopuolelle. Syyttäjän kuuleminen riittävää.

- OM: odotusaikamalli ongelmallinen suhteellisuuden ja turvaamistoimiluonteen kannalta. Hylkääminen voi johtua syistä, joilla ei merkitystä eläimen hyvinvoinnin turvaamiselle

4. Eläintenpitokiellon muuttaminen tai kumoaminen (s. 9–13)

- Poliisihallitus:
  - eläintenpitokiellon valvontaa ei säädetty poliisin tehtäväksi, epäselvää mihin toimivaltaan selvittelytoimet nojaisivat

- OM: käsittelyyn sovellettaisiin oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännöksiä, mikä mahdollistaisi syyttäjän ja tuomioistuimen toimet riittävästä selvittämisestä huolehtimiseksi. Poliisilla tarvittaessa mahdollisuus omien toimivaltuuksien puitteissa avustaa syyttäjää. Menettelyn toimivuutta ja resursointia perusteltua seurata

5. Eläintenpitokiellon valvonta (s. 14)

- Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta:
  - kiellon valvonta mahdollista myös eläinsuojelutarkastuksen yhteydessä, jos kiellon rikkomisen epäillään liittyvän eläinten hyvinvointisäädösten rikkomiseen
  - ehdotettu lainsäädäntö ei mahdollista tarkastusten toimittamista kotirauhan piirissä ilman tällaista liitännäisepäilyä
  - tärkeää, että valvontaviranomaisen mahdollisuuksia toimittaa tarkastus kotirauhan piirissä selkiytetään edelleen joko nyt tai myöhemmin

- OM: tehokas valvonta tärkeää kiellon vaikuttavuudelle. Esitys tehostaisi valvontaa kiellon rikkomista epäiltäessä kotietsinnän mahdollistamisella.

6. Eläintenpitokiellon määrääminen (s. 15–17)

- Dosentti Koskela:
  - Eläintenpitokiellon määrääminen säädettävä pakolliseksi törkeissä eläinsuojelurikoksissa
  - Kielto määrättävä lähtökohtaisesti kaikkia eläimiä koskevana

- OM: pakollinen määrääminen ongelmallista kiellon turvaamistoimiluonteen kannalta. Ehdotettu lainsäädäntö mahdollistaisi kiellon määräämisen yleisenä tai eläinlajirajoitteisesti sen mukaan, mitä yksittäistapaus edellyttää

6. Eläintenpitokiellon määrääminen (s. 15–17)

- Professori Helenius:
  - Kiellon määräämättä jättämisessä kyse aina hyvinvoinnin vaarantumisen arvioinnista
  - Kiellon määräämisharkinta kokonaisvaltaista, eikä tulisi määrätä vain rikosnimikkeen perusteella
- OM: arvioitava vaara sinänsä sama, mutta vakavammissa teoissa kiellon määräämättä jättäminen edellyttäisi vahvempaa näyttöä siitä, ettei hyvinvoinnin turvaamiseksi tarpeen

- SEY Suomen Eläinsuojelu ry:
  - Määräaikaisten kieltojen päättymiseksi säädettävä edellytys eläinten hyvinvointia vaarantaneiden seikkojen poistumisesta
- OM: kohtaisi siihen, että kaikki kiellot tosiasiassa pysyviä, kunnes ne mahdollisesti kumotaan. Herättäisi kysymyksiä sääntelyn oikeasuhtaisuudesta ja vaikuttaisi aiheuttavan merkittävästi hallinnollista taakkaa

7. Esityksen taloudelliset vaikutukset (s. 21–22)

- Tuomioistuinvirasto, Syyttäjälaitos ja Pirkanmaan käräjäoikeus:
  - Esityksestä lisää työtehtäviä, koulutustarpeita ja järjestelmämuutoksia
  - Rajoittaa toimenpiteistä luopumisen mahdollisuuksia
  - Kustannukset eivät katettavissa nykyisten toimintamenojen puitteissa. Tuomioistuinten työmäärää lisätty useassa hankkeessa ilman tarvittavia lisäresursseja

- OM: talouspoliittisen MINVAn linjauksen mukaan uudet EU:sta tai kansallisesta lainsäädännöstä tulevat tehtävät resursoidaan pääsääntöisesti luopumalla nykytehtävistä tai tehostamalla toimintaa
- Oikeusministeriö suhtautuu vakavasti tuomioistuinten ja syyttäjien toimintaedellytysten turvaamiseen sekä riittävään resursointiin

8. Erityisesti maatalouselinkeinoa koskevista seikoista (s. 23–25)

- Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta:
  - Menettämisseuraamukseen liittyvät merkittävät oikeusvaikutukset korostavat oikeusturvasta huolehtimisen tarvetta
  - Menettämisseuraamus voi kohdistua myös sivullisen omaisuuteen
  - Tärkeää, että eläimen myynti ja muu asianmukainen luovuttaminen mahdollista siten, että toiminnan hallittu alasajo mahdollista

- OM: sivulliselle voidaan varata tilaisuus eläimen noutamiseen korvauksetta
- Hallittu alasajo vaikuttaisi mahdolliselta jo nykylain nojalla

8. Erityisesti maatalouselinkeinoa koskevista seikoista (s. 23–25)

- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:
  - Kiellon rikkominen harvinaista, ei näyttöä vähimmäiskeston pidentämistarpeesta
  - Kielto johtaa tuotannon loppumiseen, joten uusimisriski vähäinen

- OM: kiellon tarkoituksena nykyistä parempi eläimen hyvinvoinnin turvaaminen, mikä edellyttää riittävän ajan varaamista korjaaville toimenpiteille. Kiellon vähimmäiskestona yksi vuosi on lyhyt vähäistä vakavampien eläinsuojelurikosten kohdalla. Tuotannon loppuminen voidaan huomioida määräämisharkinnassa: jos kuitenkin vaara silti käsillä, kielto voi olla perusteltu

9. Lakialoite LA 3/2026 vp ja toimenpidealoite TPA 41/2025 vp (s. 27–28)

- asiantuntijat ilmaisseet kannattavansa ehdotuksia, esittäneet tiettyjä varaumia tai todenneet ehdotusten vastaavan hallituksen esityksen ehdotuksia
- Professori Helenius: TPA:n ehdotus eläintenpitokiellon laajemmasta käytöstä vastaisi hallituksen esitystä. Eläinsuojelurikosten rangaistusasteikot eivät ilmeisen epäsuhtaisia muiden rikosten kanssa. Sakkorangaistus perusteltua säilyttää vakavuudeltaan vaihtelevien rikosten rangaistusasteikossa. LA sisältää vastaavia ehdotuksia kuin hallituksen esityskin

Muita lausunnoissa esitettyjä huomioita (s. 29–32)

- Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta:
  - Myyjän vastuu selvittää, kenelle ja millaisiin olosuhteisiin eläin päätyy
  - Tärkeää selvittää ja edistää menettelyjä, joilla luovutustilanteissa saadaan varmuus, ettei vastaanottaja eläintenpitokiellossa
  - Lainsäädännön toimeenpanon ja vaikuttavuuden seuranta sekä ohjaus- ja tukitoimenpiteiden riittävien resurssien varmistaminen tärkeää
  - Eläinsuojeluvalvonnassa pätevyyteen ja eläinlajikohtaiseen käytännön osaamiseen tärkeää kiinnittää huomiota. Valvonnan tasapuolisuus ja yhdenmukaisuus koko maassa tärkeää
- OM: Eläintenpitokieltorekisteristä voidaan antaa ote mm. myyntitilanteita varten. Valvonnan ohjaus ja kehittäminen kuuluvat maa- ja metsätalousministeriölle sekä Ruokavirastolle

www.oikeusministerio.fi | www.justitieministeriet.fi